

**TLM_Lausunto_TORNIO_Katajamaa_Kamrock Oy_Maa-aines ja ympäristölupa-
asia_10092026****Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**TORNIO, KATAJAMAAN LOUHOS, KAMROCK OY:N MAA-AINES- JA
YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUS**

Meri-Lapin ympäristölautakunta on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa Kamrock Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta, joka koskee Tornion Liakassa sijaitsevaa Katajamaan aluetta. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu kuulutus, maa-aines- ja ympäristölupahakemus sekä Katajamaan louhoksen maa-aineksen otto- ja ympäristölupahakemuksen ottamissuunnitelma (2.3.2026). Tornionlaakson museo toimii museolain (314/2019) 7 § tarkoittamana alueellisena vastuumuseona, jolle kuuluvat toimialueensa kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät.

Maa-ainesten ottosuunnitelma ja ympäristölupahakemus

Kamrock Oy hakee yhteisellä lupahakemuksella maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa maa-ainesten ottamiseen ja ympäristölupaa (527/2014) louhintaan ja murskaukseen. Toiminta sijaitsee Tornion kaupungissa Liakan kylässä kiinteistöllä Katajamaa 851-419-12-1 ja Tilus 851-419-13-51. Alue sijaitsee linnuntietä noin 8 kilometrin päässä Tornion keskustasta koilliseen. Hakemukseen sisältyy maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain 199 §:n mukainen hakemus toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta. Toiminnalla on aiemmin myönnetty maa-aineslupa 30.6.2026 asti ja ympäristölupa 30.9.2026 asti. Luvat on siirretty Jussila Group Oy:ltä Kamrock Oy:lle 30.10.2023. Toiminta alueella on aloitettu vuonna 2024 ja uudella lupahakemuksella haetaan lupaa jatkaa lupien mukaista toimintaa seuraavaksi 10 vuodeksi.

Hakemuksen mukaan toiminnassa on kyse olemassa olevan toiminnan jatkamisesta pääosin voimassa olevien päätösten mukaisesti. Ottoalueen laajuus ei hakemuksen myötä muutu nykyisestä, vain tukitoiminta-alueen laajuuteen haetaan vähäistä muutosta.

Lautamaantien varrella sijaitsevan suunnitelma-alueen koko on noin 3,45 hehtaaria, josta ottamisalueen koko on 2,35 hehtaaria ja sen itäpuolella sijaitsee 1,1 hehtaarin tukitoiminta-alue. Kalliokiviaineksen ottamislupaa haetaan 10 vuodeksi 200 000 k-m³:n ottamismäärälle. Louhintasyvyys on 9-13 metriä. Vuosittainen ottomäärä vaihtelee kysynnän mukaan, ollen keskimäärin 20 000 k-m³. Kallion päällä on vain vähän irtomaapeitettä, ja poistettavan pintamaan kokonaismäärä on noin 10 000–15 000 k-m³, josta vajaa puolet on toiminnan aloittamisen jälkeen jo poistettu.

Tornionlaakson museon johtaja

10.9.2026

§ 121/2026

Louhinta-alueelta poistetut pintamaat varastoidaan tukitoiminta-alueelle tai hyödynnetään louhoksen ympärille rakennettavaan valliin. Tarvittaessa ylimääräiset maat varastoidaan ja hyödynnetään toiminnan päätyttyä maisemointiin. Toiminnassa ei synny sivukiveä. Kannot ja hakkuutähteet toimitetaan muualle hyödynnettäväksi. Ottoalueen pohjoispuolelle kaivetaan selkeytysallas ja laskuoja vesien poispumppausta varten.

Louhinta-alueen kallio irrotetaan räjäytyksillä ja jalostetaan murskaamalla erikokoisiksi murskelajitteiksi. Tukitoiminta-alueelle on sijoitettu kiviaineksen käsittely- ja varastointialue. Murskauksessa käytetään siirrettävää murskausasemaa. Louhoksen kasvaessa toimintaa voidaan sijoittaa myös louhoksen pohjalle. Kiviainesta murskataan vuosittain enimmillään 200 000 tonnia. Keskimäärin alueella tuotetaan murskeita noin 57 000 tonnia vuosittain. Murskattavat tuotteet ja niiden määrät vaihtelevat kysynnän mukaan. Murskauksessa syntyvät tuotteet kuljetetaan suoraan varastointiin pyöräkuormaajilla ja/tai kuorma-autoilla tai suoraan alueelta poiskuljettavaksi kuorma-autoilla. Varastointiaika on yleensä alle vuosi.

Jälkihoidossa ja maisemoinnissa käytetään alueelta poiskuurittuja pintamaita sekä muita ylijäämämaita, kiviä ja lohkareita. Aluetta siistitään ja muotoillaan, ennen ottotoimintaa poistettu pintamateriaali levitetään ja kasvillisuus palautetaan vähentävät oleellisesti alueen maisemaan kohdistuvia pitkäaikaisten vaikutusten vähentämiseksi. Alueen jälkihoitoa ja maisemointia tehdään mahdollisuuksien mukaan vaiheittain ottamisen edetessä. Louhoksen annetaan täyttyä vedellä toiminnan päättymisen jälkeen.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) ja Tornion yleiskaava 2021 (2009) alueille. Molemmista kaavoissa alue on osoitettu *Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi* (M). Maakuntakaavassa alue ja sen lähiympäristö sisältyy myös *Maaseudun kehittämisen kohdealueeseen* (mk 8037, Liakka-Kainuunkylä). Yleiskaavassa Katajamaalle Lautamaantien varteen on osoitettu *Suojeltujen tai silmällä pidettävien kasvien tai eläinten esiintymäalue* (sl) ja tien toiselle puolelle on osoitettu *Suojeltava muinaisjäännös* (SM).

Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, **Eteläisen Tornionlaakson maisemat** (VAMA2021), sijaitsee noin 19 km etäisyydellä ottamisalueesta luoteeseen. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue **Liakanjokivarsi** (MAMA2016) sijaitsee noin 6,5 kilometriä luoteeseen. Lähimmät valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt sijaitsevat Tornion keskustaajamassa ja Tornionjokivarressa. Hankealuetta lähimmät, yleiskaavassa osoitetut *paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt* (sk/p, **Liakka** ja **Yli-Liakka**) sijaitsevat noin 2-3 kilometriä lounaaseen ja luoteeseen. Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Lähimmät kaksi asuinrakennusta sijaitse noin 400-450 metrin etäisyydellä ottoalueesta koilliseen. Alle kilometrin etäisyydellä louhoksesta ei sijaitse muita käytössä olevia asuin- tai lomarakennuksia. Alueen vanhimmat rakennukset ovat kiinteistörekisteritietojen mukaan jälleenrakennuskaudelta.

Tornionlaakson museon johtaja

10.9.2026

§ 121/2026

Suunnittelun kohteena oleva ottoalue on historiallisen ilmakeu-aineiston perusteella ollut metsätalousmaata ottotoiminnan aloittamiseen 2024 asti. Asutuksen ja ottoalueen välissä on metsätalousmaata. Tornionlaakson museo pitää hyvänä, että maisemointitoimenpiteitä on tarkoitus mahdollisuuksien mukaan edistää jo ottotoiminnan aikana alueen maisemoinnin nopeuttamiseksi.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Lupahakemusten kohteena olevalla alueella ei sijaitse muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, joihin hankkeella olisi vaikutusta.

Lähin arkeologinen kohde on **Katajamaan Peltotarha** (*tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000009086*), tervahauta ja kiinteä muinaisjäännös, joka sijoittuu ottoalueesta noin 300 metriä kaakkoon, tien toiselle puolelle ja luonnonsuojelualueen sisäpuolelle. Lisäksi lähialueella sijaitsee **Nauriskumpu** (*tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000009083*) niminen muu kulttuuriperintökohde, joka sijoittuu noin 700 metrin päähän luoteeseen suunnitellusta ottoalueesta. Huomioiden maanmuokkaushistorian, on erittäin epätodennäköistä, että uusia muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita alueelta löytyisi. Hankealuetta on vanhojen ilmakevien perusteella muokattu aiempina vuosikymmeninä raskaasti metsätöissä, jolloin aluetta on ojitettu, aurattu sekä laikutettu tai mätästetty. Lisäksi noin puolet hankealueesta on ollut maanottoalueena ainakin vuodesta 2024 saakka.

Tornionlaakson museo haluaa kuitenkin muistuttaa, että muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti, mikäli maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille. Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine tai sellaisen katkelma, on kaivuu paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin. Kiinteä muinaisjäännös on automaattisesti lain suojaama ja muinaismuistolain (295/1963) 1 §:n mukaisesti ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty.

Lausunnon valmisteluun osallistui arkeologi Hanna Puolakka

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Meri-Lapin ympäristölautakunta
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto